

Nr 220.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående utbetalande i förskott av viss del av statsbidrag till kostnader för laga skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar av Norrbottens län; given Stockholms slott den 14 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att vid laga skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar av Norrbottens län delägare må, efter det mätning, gradering och uträkning skett, hävdeförteckning upprättats samt delningsgrunden blivit bestämd, kunna tillerkännas förskott med högst hälften av honom enligt gällande bestämmelser tillkommande statsbidrag.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. Dahlberg.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Statsråden: STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet Dahlberg anförde:

Hos Kungl. Maj:t har lantmäteristyrelsen i skrivelse den 8 februari 1917 gjort framställning om sådan ändring av bestämmelserna rörande statsbidrag till gäldande av kostnader för laga skiften i Jukkasjärvi och Karesuando socknar av Norrbottens län, att hälften av det bidrag av allmänna medel, som enligt redan meddelade bestämmelser får utgå, måtte kunna i förskott tillerkännas delägare, efter det mätning, gradering och uträkning skett, hävdeförteckning upprättats samt delningsgrunden blivit bestämd. Jag anhåller att, innan jag närmare redogör för ifrågasvarande framställning, få erinra om de för statsbidragets erhållande gällande grunder.

På förslag av Kungl. Maj:t medgav 1909 års riksdag enligt skrivelsen nr 209, att från anslaget till skiften och avvitringar finge av Kungl. Maj:t beviljas bidrag, enligt vissa i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 23 april 1909 angivna grunder, till gäldandet av

kostnaderna för sådana laga skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar, som därefter kunde vara avslutade och fastställda. Nämnda grunder innehöllo,

att bidraget skulle beräknas efter 1 krona för varje hektar inrösningsjord och 75 öre för varje hektar annan mark, som inginge i skiftet;

att bidragssumman skulle fördelas mellan delägarna efter samma grund som skifteskostnaderna; samt

att bidrag icke skulle utgå till bolag eller sådan enskild ägare eller innehavare av i skiftet ingående fastighet, vilken icke vore mantals-skriven inom socknen.

Kungörelse angående dessa statsbidrag utfärdades den 25 november 1910.

Statsbidraget utgår i regel först sedan skiftet blivit fastställt. Emellertid stadgas i 7 mom. av berörda kungörelse, att, då laga skifte blivit avslutat men ännu icke fastställt, sakägare må kunna tillerkännas förskott å honom enligt de i kungörelsen givna bestämmelser tillkommande statsbidrag. Inkommer ansökning om sådant förskott, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande genom förste lantmätaren i länet låta verkställa provisorisk beräkning över statsbidragets belopp och fördelning mellan sakägarna samt i övrigt inhämta förste lantmätarens yttrande i ärendet, särskilt beträffande det av skiftesförrättaren utförda arbetets beskaffenhet. Finner Kungl. Maj:ts befallningshavande förskott kunna beviljas, må detsamma icke bestämmas till högre belopp än hälften av den å sökanden enligt den provisoriska beräkningen belöpande andel i statsbidraget. Förskott må av sakägare lyftas endast såvitt han styrker, att han till skiftesförrättaren betalt det på hans fastighet belöpande lantmäteriärvode, men skall i annat fall genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg utbetalas till skiftesförrättaren i avräkning å dennes fordran hos sakägaren.

I sin omförmälda framställning har nu lantmäteristyrelsen anfört följande.

»När dessa bestämmelser tillkommo, trodde man sig hava anledning antaga, att desamma skulle föranleda, att laga skiften allmänt skulle komma till stånd inom Jukkasjärvi socken. Beträffande Karesuando socken förelåg hinder däruti, att avvitringen ännu icke fastställts. Så har emellertid nu skett och utstakning av byområdena har slutförts under sommaren 1916. Förhållandena på jord- och skogsbrukets område inom Karesuando socken äro emellertid sådana, att föga utsikt förefinnes att annat än undantagsvis få till stånd några skiften, av vilka för övrigt ringa gagn torde vara att vänta. Vad däremot angår Jukkasjärvi socken äro förhållandena i stort sett sådana, att genomförande av laga skiften måste anses såsom en oundgänglig förutsättning för en sund utveckling.

Emellertid har efter år 1910 endast ett laga skifte börjats inom sistnämnda socken eller rörande Jukkasjärvi by, vilken förrättning fortfarande är under handläggning. Att flera skiftesförrättningar ännu icke kommit till stånd, beror enligt vad i orten verkställd undersökning giver vid handen till ingalunda ringa del på det såväl för sakägarna som förrättningsmannen ofördelaktiga däri, att ingen del av statsbidraget får lyftas, förr än skiftet avslutats.

Jämlikt bestämmelser i gällande nådiga taxa på arvode för lantmäteriförrättningar äger lantmätare i fråga om förrättning av den vidlyftiga beskaffenhet, att densamma första året ej kan medhinnas, eller därest densamma utan lantmätarens förvällande varder uppskjuten, uppbära, jämte full reseersättning, hälften av arvodet för det av honom verkställda arbete utan pant eller borgen, samt, om dylik säkerhet ställes, ytterligare en fjärdedel. Flertalet förrättningar, varom här är fråga, komma att hava en varaktighet av flera år. Det kan icke anses billigt, att lantmätaren under dessa år skall nödgas hålla kredit åt skifteslagens delägare. Beloppen torde också vara så stora, att han oftast icke heller torde hava förmåga härtill. Man måste därför räkna med att förrättningsmannen med stöd av ovanberörda stadganden fordrar förskotts betalning. Men kunna delägarna icke gälda kostnaderna för ett skifte efter dess avslutande, torde deras förmåga i den delen knappast vara större under pågående förrättning och med den kännedom lantmäteristyrelsen har om förhållandena i orten anser styrelsen, att en stor del av befolkningen saknar möjlighet att gälda några förskott åt förrättningsmannen. För att befordra skiftena synes det alltså angeläget, att förhållandena ordnas så, att en del av statsbidraget kan utbeaktas under förrättningens handläggning.

Lantmätaren tillkommande ersättning för mätning, gradering och uträkning samt upprättande av hävdeförteckning tillika med därför erforderliga resor torde kunna beräknas till omkring $\frac{2}{3}$ av hela arvodet för en förrättning. Enahanda torde förhållandet vara med ersättningen till gode män och kostnaderna för hantlangning. Om blivande förskott begränsas till hälften av statsbidragets hela belopp, torde till följd härav utlämnande av förskott icke innebära någon risk. Huvudsakligen efter dessa grunder har riksdagen även år 1916 medgivit förskott å samtidigt beviljat statsbidrag till laga skiftet i Killinge by i Gällivare socken av Norrbottens län.

Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida man under nuvarande tider bör söka påskynda skiftena uti ifrågavarande ort. Otvivelaktigt kunna goda skäl anföras för att låta frågan anstå, till dess normala förhållanden inträda. Det förhåller sig emellertid så, att såsom ovan meddelats ett större laga skifte är under handläggning sedan en del år tillbaka samt att ansökan, enligt vad lantmäteristyrelsen erfarit, föreligger hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande om laga skifte å Vittangi by i Jukkasjärvi socken, som är den utan jämförelse största by i orten. Och beträffande denna by är laga skifte av alldeles särskild betydelse för att hämma den förödelse i byns grannskap av skog, vilken sedan en del år tillbaka pågått och som, därest den ej omedelbart stävjas, kommer att medföra svåra olägenheter för framtiden.»

Till följd av särskilda remisser hava utlåtanden i ärendet avgivits av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län den 23 februari 1917 samt av statskontoret den 7 mars 1917. Kungl. Maj:ts befallningshavande har därvid, under åberopande av skrivelsen bilagt, från t. f. förste lantmätaren i länet infordrat yttrande samt med framhållande

av det synnerliga behovet av ändrade bestämmelser i enlighet med lantmäteristyrelsens förslag, tillstyrkt den av nämnda styrelse gjorda hemställan.

T. f. förste lantmätaren har i sagda yttrande anfört, att han på grund av de utav lantmäteristyrelsen i ärendet anförda skäl och sin kännedom i övrigt om skiftesförhållandena i ifrågavarande socknar ansåge det oundgängligen av behovet påkallat såväl ur det allmännas som enskildas synpunkt, att åtgärder från statsmakternas sida snarast vidtoges för underlättande eller snart sagt möjliggörande av laga skiftens verkställande inom rimlig tidrymd uti berörda lappmarkssocknar. Styrelsens framställda förslag i ämnet syntes honom därför utan att medföra någon risk för det allmänna innebära en synnerligen lyckligt funnen utväg att lösa såväl delägare som skiftesförrättare ur de svårigheter, vilka till följd av nu gällande strängare bestämmelser vore förenade med erläggande och utbekommande av skiftesarvode.

Statskontoret har i sitt utlåtande erinrat om vad statskontoret anfört den 31 mars 1916 angående statsbidrag till kostnaderna för laga skifte i Killinge by, vilket yttrande finnes återgivet i statsrådsprotokollet vid propositionen nr 224 till 1916 års riksdag. Detta yttrande är emellertid icke direkt tillämpligt på nu ifrågavarande skiften, eftersom särskilda regler gälla för skiften i Jukkasjärvi och Karesuando socknar enligt lagen den 5 juni 1909. Enligt denna må i regel i skifte ej intagas mera än inom Jukkasjärvi socken hälften och inom Karesuando socken en tredjedel av skifteslagets hela areal enligt avvitringshandlingarna, och skifteskostnaderna bliva härigenom i hög grad minskade.

I sitt nu ifrågavarande utlåtande har statskontoret åberopat det beslut, som år 1916 fattades angående statsbidrag till skiftet i Killinge by, samt förklarat sig biträda lantmäteristyrelsens nu föreliggande framställning.

Såsom lantmäteristyrelsen och statskontoret erinrat, medgav riksdagen år 1916 i samband med beviljande av statsbidrag till laga skiftet i Killinge by, att högst hälften av statsbidraget finge såsom förskott tillerkännas skiftesdelägare redan efter det mätning, gradering och uträkning skett, hävdeförteckning upprättats samt delningsgrunden blivit bestämd. Då min företrädare i ämbetet den 25 april 1916 anmälde detta ärende för avlåtande av proposition, meddelade han, att lantmäteristyrelsen redan då ifrågasatt, att det sålunda föreslagna förskotts-förfarandet skulle få tillämpas även å laga skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar, men att statskontoret ansett sistnämnda fråga icke nödvändigt-

*Departements-
chefen.*

vis behöva upptagas i det då förevarande sammanhanget. För egen del anslöt sig min företrädare till statskontorets åsikt, under framhållande att Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och övriga ortsmyndigheter då ännu ej haft tillfälle att yttra sig därom.

Då nu särskild framställning i ämnet föreligger, vilken blivit tillstyrkt av samtliga myndigheter, varvid särskilt såväl t. f. förste lantmätaren som länsstyrelsen ansett ändring i gällande bestämmelser i enlighet med lantmäteristyrelsens förslag vara synnerligen behöfelig eller till och med oundgängligen påkallad, synes det mig lämpligt, att den beträffande skiftet i Killinge by medgivna förskottsmetoden må utsträckas även till skiften i nu ifrågakvarande socknar. Visserligen äro skifteskostnaderna i dessa socknar i väsentlig grad nedbringade genom förberörda lag den 5 juni 1909, men de äro givetvis likafullt ganska betungande för befolkningen i dessa karga trakter, vilket för övrigt visar sig av de svårigheter, som mött att där få skiften till stånd. Jag vill för övrigt erinra, att statsbidraget till skiftet i Killinge beviljades med högre belopp än som utgår i nu förevarande socknar. Utbetalande av högst halva statsbidraget på ett tidigare stadium av förrättningen än som nu får ske skulle påtagligen bereda befolkningen en avsevärd lättnad och befria densamma från en del av svårigheten att anskaffa de nödiga medlen. Från statsverkets synpunkt gäller frågan endast utbetalning något eller några år förr än eljest av ett redan medgivet statsbidrag och är således ur ekonomisk synpunkt för staten av ganska ringa betydelse.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva, att vid laga skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar av Norrbottens län delägare må, efter det mätning, gradering och uträkning skett, hävdeförteckning upprättats samt delningsgrunden blivit bestämd, kunna tillerkännas förskott med högst hälften av honom enligt gällande bestämmelser tillkommande statsbidrag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.